

Brüssel, 30.6.2021
SWD(2021) 167 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT
KONSULTEERIMINE SIDUSRÜHMADEGA – ÜLEVAATLIK ARUANNE

Lisatud dokumendile:

Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele

ELi maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – Tugevamad, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad maapiirkonnad 2040. aastaks

{COM(2021) 345 final} - {SWD(2021) 166 final}

1. SISSEJUHATUS: EESMÄRGID JA SIDUSRÜHMAD

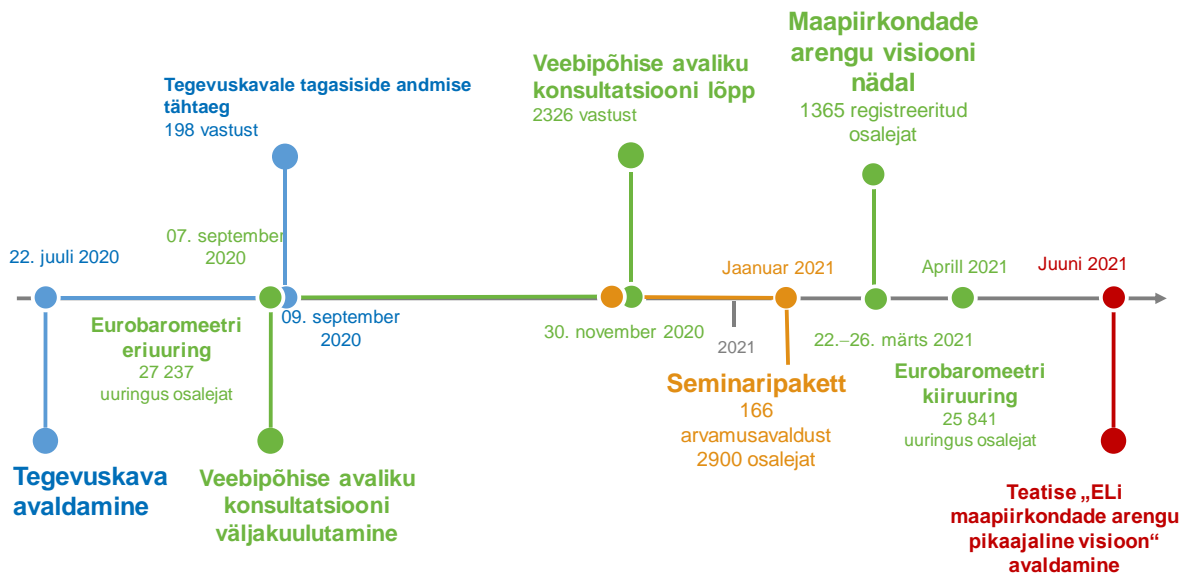
Selles aruandes esitatakse teatise „ELi maapiirkondade arengu pikaajaline visioon – Suutlikud, ühendatud, vastupanuvõimelised ja jõukad maapiirkonnad“ toetuseks korraldatud konsultatsiooniprotsessi eri osade tulemused. Vajadust töötada välja maapiirkondade arengu pikaajaline visioon rõhutati president von der Leyeni poliitilistes suunistes ning asepresident Dubravka Šuica (demokraatia ja demograafia), volinik Janusz Wojciechowski (põllumajandus) ja volinik Elisa Ferreira (ühtekuuluvus ja reformid) saadetud missioonikirjades.

Von der Leyeni komisjoni prioriteedi „Uus hoog Euroopa demokraatiale“ lahutamatu osana oli avaliku konsultatsiooni eesmärk saavutada kodanike ja sidusrühmade aktiivne osalemine, et hinnata i) praeguste maapiirkondade ja ii) tulevaste maapiirkondade prioriteete.

Konsultatsioonistrateegia kavandati nii, et selles pöörataks erilist tähelepanu maapiirkondades elavatele inimestele ning kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele, nagu on kirjeldatud demokraatia- ja demograafiaküsimuste asepresidendile Dubravka Šuica saadetud missioonikirjas¹. Konsultatsiooniprotsess kulmineerus maapiirkondade arengu visiooni nädalaga, mis korraldati veebis 22.–26. märtsil 2021.

Protsess hõlmas järgmisi konsultatsioonelemente:

Joonis 1. Konsultatsiooniüritused ELi maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni koostamiseks

Need konsultatsioonietapid kavandati selleks, et jõuda konsultatsioonistrateegias tehtud analüüsi tulemusena kindlaks määratud sidusrühmadeni, kes olid järgmised:

- põllumajandustootjad ja nende organisatsioonid (ELi, riigi ja kohalikul tasandil);
- tarbijad ja nende organisatsioonid (ELi, riigi ja kohalikul tasandil);

1

https://ec.europa.eu/commission/commissioners/sites/comm-cwt2019/files/commissioner_mission_letters/mission-letter-dubravka-suica_en.pdf

- erasektor – varustav tööstus ja järeltööstus (toiduainete tarneahel, turustamine jne), maapiirkondade ettevõtjad (ELi, riigi ja kohalikul tasandil);
- liikmesriikide ametiasutused (valitsused, parlamendid, ametiasutused);
- piirkondlikud/kohalikud omavalitsused;
- valitsusvälised keskkonnaorganisatsioonid (ELi, riigi ja kohalikul tasandil);
- muud ühendused, valitsusvälised organisatsioonid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid (ELi, riigi ja kohalikul tasandil);
- maapiirkondade võrgustikud (ELi, riigi ja piirkondlikul tasandil);
- akadeemilised ringkonnad, eksperdid;
- muud huvitatud rühmad ja üksikisikud.

Konsulteerimine toimus COVID-19 pandeemia tingimustes. Enamik mõttevahetusi ja arutelusid toimus virtuaalselt, välja arvatud väike arv maapiirkondade võrgustike korraldatud kohalikke üritusi. Kõik kindlaksmääratud sidusrühmad kaasati eri konsultatsioonitegevuste kaudu².

2. METOODIKA JA TÖÖVAHENDID

Komisjon kogus tagasisidet nii oma **tegevuskava** kui ka **veebipõhise avaliku konsultatsiooni** kohta veebiküsimustike abil. Tegevuskava kohta saadud tagasisidet analüüsiti kvantitatiivselt ja kvalitatiivselt, et teha kindlaks probleemid, võimalused ja tegevusprioriteedid. Veebipõhine avalik konsultatsioon hõlmas nii suletud küsimusi (etteantud vastusevariantidega, mille hulgast peab vastaja valima õige või talle sobiva) kui ka avatud küsimusi (kus vastajad võisid kirjutada oma vastuse vabas vormis, mahupiiranguga kuni 1 000 tähemärki vastuse kohta). Veebipõhise avaliku konsultatsiooni küsimustikus keskenduti kolmele peamisele aspektile: i) maapiirkonnad praegu, ii) maapiirkonnad tulevikus ja iii) maapiirkondade juhtimine.

Paljud **Eurobaromeetri eriuuringu nr 504**³ küsimused käsitlesid maapiirkondade olukorda, seda, kuidas olukord on aastatel 2009–2020 muutunud, ning maaelu arengu kui ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) teise samba eesmärke. Uuring tehti ELi 27 liikmesriigis 3. augustist kuni 15. septembrini 2020. Kokku küsitleti 27 237 eri sotsiaalsetesse ja demograafilistesse kategooriatesse kuuluvat ELi kodanikku, enamasti silmast silma kohtumistel ja nende emakeeles. Võttes arvesse COVID-19 mõju ning sellele järgnenud tervishoiu- ja ohutusmeetmeid, ei olnud silmast silma küsitlus mõnes riigis võimalik või oli võimalik ainult teatavas ulatuses ning suulised küsitlused asendati veebipõhiste küsitlustega. ELi 27 liikmesriigis korraldati 9.–18. aprillini 2021 ka **Eurobaromeetri kiiruuring nr 491**,⁴ milles hinnati prioriteete, millele maapiirkondade arengu pikaajalises visioonis tuleks keskenduda. Telefoni teel küsitleti kokku 25 841 ELi kodanikku. Uuringus käsitleti järgmisi teemasid: 1) ELi investeeringud maapiirkondadesse, 2) transport ja ühendused maapiirkondadega, 3) COVID-19 pandeemia tagajärjed, 4) maapiirkondade keskkonnaprobleemid, 5) maapiirkondade elanike osalemine.

² Vt I lisa ning veebipõhise avaliku konsultatsiooni ja sidusrühmade paketti käsitlevad eriaruanded.

³ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2229>

⁴ <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2278>

Pikaajalise visiooni algatust tutvustati ka mitmel **üritusel** ELi eri paigus, et koguda maapiirkondade sidusrühmade ning piirkondade ja kohalike omavalitsuste seisukohti. Iga ürituse puhul selgitasid komisjoni esindajad välja peamised tõstatatud probleemid. Peeti ka sihtotstarbelisi konsultatsioone sidusrühmadega maaelu arengu korralduskomitee kaudu maaelu arenguga tegelevate riigiasutustega, maaelu arengu kodanikuühiskonna dialoogirühma kaudu maaelu arengu sidusrühmadega ning ELi maaelu arengu võrgustike juhtimiskoosolekutel. Teadusuuringute Ühiskeskuse (JRC) juhtimisel tehti Euroopa maaelu arengu võrgustiku (ENRD) raames loodud maaelu arengu pikaajalise visiooni temarühma mitmel koosolekul visiooni väljatöötamiseks osaluspõhist tulevikuanalüüsi.

Lisaks valmistas komisjon ENRD toel ette 22 ELi keeles **seminaripaketi**⁵ „Tere tulemast meie maapiirkondadesse“, mis oli kättesaadav veebis, kus riiklikud maaelu arengu võrgustikud ja muud maapiirkondade sidusrühmad said alla laadida materjale, mis võimaldasid neil korraldada kohalikke osalusüritusi, mis keskendusid nende kohalikule piirkonnale ning selle tõenäolisele ja soovitavale arengule alates praegusest kuni 2040. aastani. Komisjoni teavitati tulemustest ülevaatelehtedega, mis sisaldasid kokkuvõtet seminaridel peetud arutelude tulemustest. Riiklikud maaelu arengu võrgustikud kohandasid materjali kohalikele tingimustele ning nende käsutuses olevale ajale ja ressurssidele sobivaks. Mõned rühmad järgisid näidiseid väga täpselt, teised kasutasid neid vabamalt ning kolmandad töötasid välja loomingulisi lisavahendeid, et koguda maapiirkondade esindajate arvamusi nende visiooni kohta Euroopa maapiirkondade tulevikust 2040. aastal. COVID-19 pandeemia tõttu toimusid peaaegu kõik seminarid virtuaalselt, mitte silmast silma. Täpsem teave tulemuste kohta on esitatud Euroopa maaelu arengu võrgustiku aruandes „Rural Voices: A qualitative analysis of the findings from stakeholder workshops contributing to the Long-term Vision for Rural Areas“ („Maarahva hää! sidusrühmade seminaride tulemuste kvalitatiivne analüüs, mis aitab kaasa maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni kujundamisele“)⁶.

Lõpuks tutvustati konsultatsiooniprotsessi eri osade tulemusi, arutati neid sidusrühmadega ja arendati edasi **maapiirkondade arengu visiooni nädalal** „*Millised võiksid välja näha Euroopa maapiirkonnad tulevikus*“ 22.–26. märtsil 2021 toimunud laiahaardelisel veebipõhisel osaluskonverentsil, mille Euroopa maaelu arengu võrgustik korraldas tihedas koostöös komisjoniga. Korraldati ka peamisi teemasid käsitlevaid seminare (kaheksa osalusseminari, tööistungit, 11 kõrvalüritust, Euroopa maaelu arengu võrgustiku konkursi „Inspireeriv maaelu“ auhinnatseremoonia, nn virtuaallaat, kus eri sidusrühmad ja võrgustikud tutvustasid oma visiooniga seotud tegevusi ja algatusi). Eesmärk oli pakkuda võimalikult palju võimalusi osalejate vahel arvamuste vahetuseks, et kujundada ühised seisukohad sidusrühmade soovide kohta seoses maapiirkondade arengu visiooniga. Kõik ettekanded ja üritustelt saadud teave on kättesaadavad Euroopa maaelu arengu võrgustikus⁷.

---

⁵ Kättesaadav aadressil https://enrd.ec.europa.eu/news-events/news/long-term-vision-rural-areas-workshop-package-nrns-and-other-rural-stakeholders_en

⁶ https://enrd.ec.europa.eu/publications/rural-voices_en

⁷ https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural2040-vision-week_en

3. KONSULTATSIOONIPROTSESS

a. Konsultatsioon komisjoni tegevuskava teemal

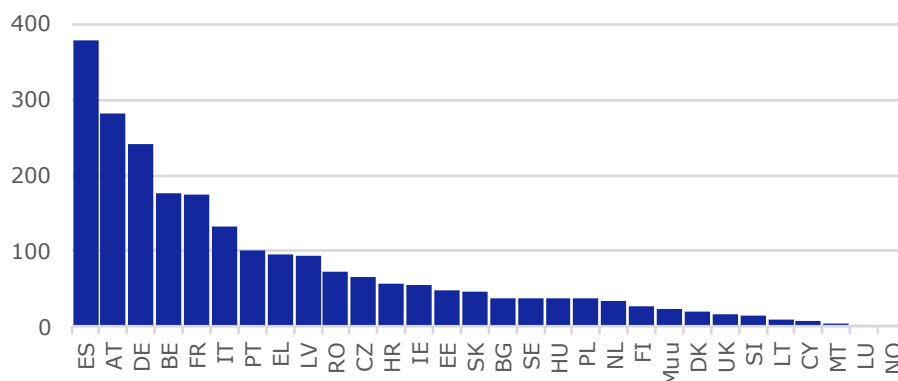
Visiooniga seotud **tegevuskavateemaline konsultatsioon** oli tagasiside saamiseks avatud 22. juulist kuni 9. septembrini 2020. Konsultatsioonis osales kokku **198 sidusrühma**, sealhulgas piirkondlike huvide esindajad, temaatilised võrgustikud, rahvusvahelised organisatsioonid, avaliku sektori (riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi) asutused, kodanikuorganisatsioonid, akadeemilised ringkonnad ja üksikisikud.

Enamik esitatud arvamused käsitles algatuse, mitte tegevuskava enda sisu (keskendus protsessile)⁸. Igal juhul on sidusrühmade vastuseid arvesse võetud ka veebipõhise avaliku konsultatsiooni tulemuste analüüsimisel.

b. Veebipõhine avalik konsultatsioon

7. septembrist kuni 30. novembrini 2020 avatud avaliku konsultatsiooni käigus saadi kokku **2 326 vastust** 27 liikmesriigist ja 87 arvamused eri sidusrühmadelt.

Joonis 2. Avalikule konsultatsioonile vastanute arv päritoluriikide kaupa

Sidusrühmade kategooriate arvestuses olid 62 % vastanutest kodanikud (52 % märkis, et elab maapiirkonnas, ja 9 % kauges maapiirkonnas), 9 % ettevõtjad ja ühendused, 5 % akadeemilised ja teadusasutused, 9 % avaliku sektori asutused, 7 % valitsusvälised organisatsioonid, 5 % maaelu arengu võrgustikud ja 2 % muud vastajad.

2021. aasta aprillis korraldati Eurobaromeetri kiiruuring, et täiendada avaliku konsultatsiooni tulemusi ELi elanikkonda esindava valimiga.

Veebipõhise avaliku konsultatsiooni tulemustega saab tutvuda dokumendis „**Factual summary on the public consultation on the long-term vision for rural areas**“ („Kokkuvõtte maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni teemalisest veebipõhisest avalikust

⁸ <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/better-regulation-guidelines.pdf>

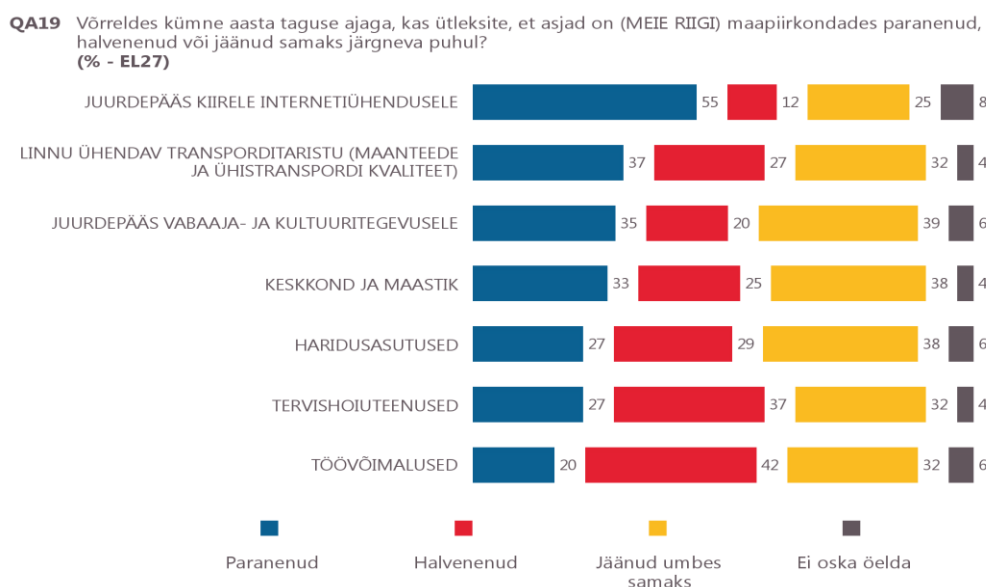
konsultatsioonist⁹) ja dokumendis „Synthesis of the online Public consultation on the Long-term Vision for Rural Areas“ („Maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni temalise avaliku konsultatsiooni kokkuvõte“).

c. Eurobaromeetri uuringud

Peaaegu kõik Eurobaromeetri eriuuringus nr 504 osalenud (95 %, +3 protsendipunkti alates 2017. aastast) leiavad, et põllumajandus ja maapiirkonnad on tuleviku jaoks olulised. Pikemaajalist suundumust vaadates on see osakaal alates 2009. aastast suurenenud viie protsendipunkti võrra.

Uuringus osalejatelt küsiti, kas nende riigi maapiirkondades on asjad võrreldes kümne aasta taguse ajaga paranenud, halvenenud või jäänud samaks. Suurem osa vastanutest leiab, et paranenud on kiire internetiühenduse ja maapiirkondi linnadega ühendava transporditaristu kättesaadavus. Suhtelise enamuse arvates on seevastu kõige rohkem halvenenud töövõimaluste ja tervishoiuteenuste olukord (joonis 3).

Joonis 3. Eurobaromeetri eriuuringu nr 504 küsimus nr19 (QA19) muutuste kohta maapiirkondades viimasel kümnendil

Eurobaromeetri kiiruuringu nr 491 peamised tulemused võib kokku võtta järgmiselt: enamik ELi kodanikke (79 %) toetab seda, et EL arvestab avaliku sektori kulutuste üle otsustades maapiirkondadega. Lisaks leiab 65 % ELi kodanikest, et kohalik piirkond või omavalitsusüksus peaks saama ise otsustada, kuidas ELi investeeringuid maapiirkondadesse kasutada. Kõige sagedamini nimetati maapiirkondade põhivajadusena (44 %) transporditaristut ja -ühendusi. Mis puudutab transpordiühendusi, siis kauges maapiirkondades elavate vastanute arvates on nende piirkonnas eri teenusteni jõudmine ühistranspordiga kas keeruline või võimatu (olenevalt teenusest 52–59 %). Maapiirkondade

⁹ Kättesaadav aadressil <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12525-Long-term-vision-for-rural-areas/public-consultation>

vastanud sooviksid juurdepääsu rohkematele kohalikele bussiteenustele. Suurtes linnades elavad kodanikud (61 %) külastavad maapiirkondi suurema tõenäosusega kui enne COVID-19 pandeemiat. Keskkonna kohta märkis enamik vastanutest, et keskkonnaprobleemid on maapiirkondade jaoks otsene probleem (olenevalt keskkonnaprobleemist 52–65 %). Kuigi ELi kodanike arvamused lahknevad, kui neilt küsitakse, kas nad saavad mõjutada oma kohalikku piirkonda mõjutavaid otsuseid, sooviksid kõik vastanud olla rohkem kaasatud, osaledes kodanikega peetavates konsultatsioonides (63 %), oma kohalikus piirkonnas korraldatud koosolekutel või üritustel või kogukonna juhitud projektides (56 %) ning osaledes rohkem sotsiaalmeediakanalite kaudu (42 %) ¹⁰.

d. Sihtotstarbelised konsultatsioonid koosolekute, konverentside ja ürituste vormis

Komisjon kasutas seda etappi probleemide põhjalikumaks ja üksikasjalikumaks uurimiseks. Hoolimata valitud sidusrühmadega konsulteerimise kvalitatiiivsest laadist olid nende rühmade seisukohad üllatavalt ühtsed. Esile tõstetud põhiküsimused hõlmavad rahvastikukao ja põlvkondade vahetumise probleemi tähtsust, vajadust tagada juurdepääs taristule ja teenustele, eelkõige liikuvusele ja ühendatusele, ning vajadust töövõimaluste järele.

Koosolekute, konverentside ja ürituste ning esile tõstetud põhiküsimuste üksikasjalik loetelu on esitatud 1. lisas.

e. Seminaripakett

Nagu on märgitud punktis 2, esitas Euroopa Komisjon Euroopa maaelu arengu võrgustiku toel materjalide komplekti, et toetada maapiirkondade sidusrühmadega osalusseminaride korraldamist. Selle konsultatsiooniürituse kaudu on riiklikud maaelu arengu võrgustikud, kohalikud tegevusrühmad, Europe Directi keskused, kohalikud asutused, kodanikud ja kogukonnarühmad aidanud kaasa Euroopa Komisjoni maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni väljatöötamisele.

Pakett oli kättesaadav alates 2020. aasta novembrist ning õigusloome ajakavast kinnipidamiseks pidid seminarid olema peetud 2021. aasta veebruari esimeseks nädalaks. Hoolimata väga lühikesest tähtajast reageerisid kohalikud sidusrühmad muljetavaldavalt, nimelt korraldasid nad seminare **19 liikmesriigis** ja **said 170 arvamused**, kaasates **aktiivsete osalejatena üle 3 000 maapiirkondades elava kodaniku**.

Euroopa maaelu arengu võrgustiku koostatud ülevaade maapiirkondade tulevikuvisioni käsitlevate sidusrühmade seminaride põhisõnumitest on esitatud 2. lisas.

f. Maapiirkondade arengu visiooni nädal

Osalemine nädalapikkusel konverentsil (mille korraldas Euroopa maaelu arengu võrgustik tihedas koostöös Euroopa Komisjoniaga): „*Maapiirkondade arengu visiooni nädal: „Millised võiksid välja näha Euroopa maapiirkonnad tulevikus*““ toimus **22.–26. märtsil 2021** veebis.

---

¹⁰ Analüüsis kasutatud kategooriad: 1) kauge maapiirkond, 2) maapiirkond või küla, 3) väikelinn või keskmise suurusega linn ja 4) suurlinn.

Kogu ürituse jooksul korraldati osaluspõhiseid arutelusid, mis keskendusid kahele põhiküsimusele:

- a. Millised on peamised ideed, mida visioon peaks sisaldama, ja
- b. millised on peamised muudatused/tingimused, mida on vaja, et jõuda praegusest olukorrast visioonis kavandatuni.

Maapiirkondade arengu visiooni nädal pälvis suurt huvi: üritusele registreeris kokku 1 365 ja sellel osales 600 osalejat. Osalejaid oli 27 liikmesriigist ja kaheksast kolmandast riigist. Üritusel oli üle 60 sõnavõtja, virtuaallaata külastati rohkem kui 3 000 korral ja ürituse veebilehte vaadati üle 6 000 korra. Üritus pälvis ka palju sotsiaalmeediakajastust, milles osales Facebooki kaudu üle 13 000 inimese. Ürituse levikut illustreerivad ka maaelu innovatsiooni auhinnad, millega tunnustati Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi toetatud projekte mitmes „Meie maapiirkondade tuleviku“ teemavaldkonnas, mis on seotud visiooniga, millele anti rahvahääletuse kategoorias üle 10 000 hääle.

Ettekanded, plenaaristungite salvestised ja maapiirkondade arengu visiooni nädala põhisõnumid on kättesaadavad Euroopa maaelu arengu võrgustiku veebisaidil¹¹.

g. Koostöö Euroopa Parlamendiga

Euroopa Parlamendi liige ning põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni esimees Norbert Lins esitas 29. jaanuaril 2021 põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni nimel komisjonile **suuliselt vastatava küsimuse** maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni kohta¹². Suuliselt vastatavas küsimuses tõstatatud peamised probleemid on seotud ELi eri poliitikavaldkondade koordineerimisega; piirkondlike ja kohalike omavalitsuste kaasamisega; ÜPP strateegiakavade visiooniga ühtlustamisega ja ÜPP vahendite visiooniga kohandamisega ning maapiirkondade rahastamisega ÜPP ja ühtekuuluvuspoliitika raames. Komisjoni nimel vastas volinik Janusz Wojciechowski.

4. veebruaril 2021 toimus **Regioonide Komitee loodusvarade komisjoni ja Euroopa Parlamendi põllumajanduskomisjoni ühine koosolek** teemal „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon“. Mõlema institutsiooni liikmed arutasid viise, kuidas hoogustada majanduse taastumist Euroopa maapiirkondades ja võimaldada piirkondadel täita jätkuvalt oma rolli tulevase ÜPP ettevalmistamisel ja juhtimisel. Euroopa Parlamendi liikmed ja kohalikud juhid leppisid kokku, et ELi tulevane maaelu arengu poliitika peab olema ambitsioonikam ning sisaldama konkreetset poliitilist raamistikku, mida jälgitakse ja hinnatakse.

h. Koostöö Regioonide Komitee ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis 2020. aasta septembris vastu arvamuse „**ELi maapiirkondade terviklik käsitus, pöörates eritähelepanu haavatavatele piirkondadele**“. 2020. aasta detsembris võttis komitee vastu ka arvamuse maapiirkondade jaoks vajalike

---

¹¹ https://enrd.ec.europa.eu/news-events/events/rural2040-vision-week_en

¹² [Suuliselt vastatav küsimus O-000005/2021](#)

meetmete kohta „**ELi maaelu taaselustamise strateegia**“. Euroopa Komisjon viitas maapiirkondade arengu pikaajalisele visioonile kui võimalusele paljude nende taotluste täitmiseks. Lisaks on Euroopa Komisjon teinud mitmel korral koostööd mõlema komiteega, et arutada maapiirkondade erivajadusi ja vajalikke poliitilisi lahendusi.

i. Asepresident Dubravka Šuica ja volinik Janusz Wojciechowski kohtumised peamiste sidusrühmadega

Alates 2020. aasta septembrist alustasid asepresident Dubravka Šuica ja volinik Janusz Wojciechowski kohtumisi peamiste sidusrühmadega, kes osalesid pikaajalise visiooni koostamises. Nende sidusrühmade seisukohad kajastasid eespool esitatud vaateid.

4. SIDUSRÜHMAD ARVAMUSAVALDUSTE VASTASTIKUNE SÕLTUVUS JA ÜHTSUS

Eri sidusrühmade arvamused ja konsultatsiooniprotsessi igas osas tehtud tähelepanekute vahel on suur ühtsus. Sidusrühmade peamised mureküsimused on loetletud allpool.

(i) Maapiirkondade kiireloomulised vajadused ja probleemid

- **Taristu**; transporditaristu ja ühendatuse tagav taristu.
- **Põhi- ja kommunaalteenuste puudumine**; halva kvaliteediga avalikud teenused (koolid, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne, ühistransport), kvaliteetsed haridus- ja koolitusvõimalused, kvaliteetne ühendatus, pangad, postkontorid ja veemajandusprobleemid.
- **Kvaliteetsete töökohtade ja töövõimaluste puudumine**.
- Väikesed sissetulekud.
- Põlvkondade vähene vahetumine põllumajanduses.
- Elanikkonna **vananemine ja elanike arvu eriti hoogne vähenemine** mõnes maapiirkonnas.
- Eluasemenappuse ja sobimatute eluasemete probleem teatavates liikmesriikides.
- **Keskkonnaohud**.
- **Suutlikkuse arendamine**: vajadus arendada kogukondlikku juhtimist, toetada kogukondade tegevust ja võrgustike loomist.
- **Vähene osalemine otsustusprotsessis**: osalemise ja kaasamise edendamine, selgem juhtimisraamistik, mis hõlmab vertikaalseid ja horisontaalseid sidemeid.

(ii) Maapiirkondade võimalused

Majanduslikud võimalused

- **Innovatsiooni rakendamine ja omaksvõtmine** (majanduslik innovatsioon ja sotsiaalne innovatsioon, sealhulgas haarde laiendamiseks võrgustike loomine).
- **Rohepööre ja roheline majandus** (sealhulgas kestlik põllumajandus, taastuvenergia, ökosüsteemi teenuste väärtus).

Atraktiivsus

- Parem elukvaliteet (lähedus loodusele).
- **Ühtekuuluvustunne**.
- **Osalemine ja kaasamine**.

5. KONSULTATSIOONIPROTSESSI PEAMISED SÕNUMID

Pärast konsultatsiooniprotsessi eespool loetletud tulemuste analüüsimist on võimalik liigitada lähteandmed i) maapiirkondade kiireloomulisteks vajadusteks ja probleemideks, ii) maapiirkondade võimalusteks, iii) strateegia väljatöötamise põhielementideks ja iv) pakutud konkreetseteks meetmeteks.

(i) Maapiirkondade kiireloomulised vajadused ja probleemid

Maapiirkondades asuva taristu küsimuses valitseb sidusrühmade hulgas suur üksmeel. Nende üldine seisukoht on, et paljudes maapiirkondades puudub kvaliteetne taristu, transporditaristu ja ühendatust tagav taristu.

Seoses **ühendatusega** juhiti tähelepanu digitaalse taristu ebapiisavale ja mõnikord väga halvale kättesaadavusele mitmes maapiirkonnas. Peale selle on sidusrühmad teatanud maarahvastiku kehvadest digioskustest ja digitaalsete uuenduste vähesusest maapiirkondades tegutsevates VKEdes. Need kolm elementi mõjutavad negatiivselt digiüleminekut maapiirkondades.

Põhiteenuste ja kommunaalteenuste puudumine. Paljudes maapiirkondades on puudus peamistest avalikest teenustest, nagu avalik transporditeenus, kvaliteetsed haridus- ja koolitusvõimalused, pangad, postkontorid, ja probleeme on veemajandusega. Enamikul konsultatsiooniüritustel juhiti tähelepanu avalike teenuste, koolide, tervishoiu ja sotsiaalhoolekande halvale kvaliteedile – probleemidele, mis muutuvad seda suuremaks, mida kaugem on maapiirkond.

Teatavates liikmesriikides on sidusrühmad maininud ka maapiirkondade **eluasemete nappust ja sobimatust** rahuldamiseks praegusi vajadusi. Näiteks taskukohaste üüripindade puudus või raskused müüdava kinnisvara leidmisel.

ELi kodanikud peavad **keskkonnaohete** probleemiks, millega tuleb maapiirkondades tegeleda. Kõige enam nimetati inimtekkelist mõju elurikkusele, vee kvaliteedile ja kliimamuutustele.

Sidusrühmad on järjepidevalt osutanud vajadusele **suurendada suutlikkust**, et arendada kogukondlikku juhtimist ning toetada kogukonna organisatsioone ja tegevust. Olemas on suur vastastikuse sotsiaalse toetuse suutlikkus, kuid selle arendamiseks on vaja tuge, eriti piirkondades, kus rahvaarv väheneb.

Maakogukonnad peavad neid mõjutavate **otsuste tegemises** rohkem **osalema**. See eeldab aktiivseid meetmeid, et jõuda kõigi kogukonna liikmeteni, sealhulgas noorteni ja hiljuti maapiirkondadesse elama asunud inimesteni, ning asjakohast juhtimisraamistikku.

Majanduslikud vajadused ja võimalused on maapiirkondade elanikkonna toetamisel keskse tähtsusega. Maapiirkondades elavatel inimestel ei ole piisavalt kvaliteetseid töökohti ega **kvaliteetse töö võimalusi**. Teatavad sidusrühmad on rõhutanud, et maapiirkondades kasutatakse piirkonna lisaväärtust vähe ära, sealhulgas turismi kaudu. Teatavates maapiirkondades tekib majandusliku mitmekesisuse ja majandustegevuse vähesuse tõttu vähem töövõimalusi, mis loob nõiarangi. **Väiksemad sissetulekud**, näiteks põllumajandussektoris, ei soodusta inimeste maapiirkondadesse elama asumist, pealegi avaldavad need negatiivset mõju võimalike ettevõtjate vähesele investeerimissuutlikkusele.

Selleks et hoida äriotsuste tegemine ja lisandväärtus maapiirkondades, selle asemel et nii võim kui ka kasum sealt välja viia, on vaja teha jõupingutusi.

Põllumajandust peetakse endiselt sektoriks, mis tagab maapiirkondade ja laiemalt põllumajandusliku toidutööstuse kestlikkuse. Samas on **põlvkondade vahetus** põllumajanduses piiratud ja see ohustab väikeste põllumajandusettevõtete elujõulisust. On teada, et põllumajandus peab muutuma säästvamaks.

Maapiirkonnad kannatavad demograafiliste muutuste all, nagu **rahvastiku vananemine ja eriti drastiline rahvastikukadu** mõnes maapiirkonnas. Tuleks kindlaks teha ohustatud piirkonnad ja kehtestada meetmed, millega püütakse saavutada territoriaalset tasakaalustamist. Mõned sidusrühmad toetavad rahvastikukao all kannatavate piirkondade positiivse diskrimineerimise meetmeid. Vaja on uudseid teenuste osutamise viise, eelkõige kõnealustes piirkondades.

Rõhutada tuleks asjaolu, et **enam kui 40 % veebipõhises avatud konsultatsioonis osalenutest, kes elavad maapiirkondades, tunnevad end** ühiskonnas **kõrvalejäetuna**; see osakaal on suurem äärepoolseimates maapiirkondades elavate kodanike hulgas. Maapiirkondades elavate kodanike sellise mulje põhjused on järgmised: halvenenud taristu ja teenused; majanduslike võimaluste puudumine; poliitiliste otsuste tegemisel ei võeta arvesse erivajadusi.

(ii) Maapiirkondade võimalused

Majanduslikud võimalused

- **Põllumajanduses nähakse kestlikkuse tagajat** töökohtade loomise, taskukohase kvaliteetse toidu pakkumise ja maapiirkondade maastiku säilitamise kaudu. Kuigi maapiirkonnad tähendavad rohkemat kui ainult põllumajandus, on põllumajandusel maaelus endiselt oluline roll. **Kestliku põllumajanduse** tähtsus üleminekul rohelisele majandusele ja maapiirkondade toimetulekuvõime tagamisel on suur. Tulevikus peaks põllumajandus olema säästvam, seda peaksid iseloomustama tugevamad kohalikud sidemed (lühikesed tarneahelad) ja mitmekesised väärtusahelad. Lisaks on vaja jätkata investeerimist nende järgmise põlvkonna põllumajandustootjate ja geograafiliste tähiste ekspertide koolitamisest, kes võivad tegevuse üle võtta, kuna põlvkondade vahetumine on ohus.
- **Uuenduste rakendamine ja omaksvõtt** kõigis aspektides – digitaalvaldkonnas, tootmises, sotsiaalvaldkonnas, kogukonna juhtimisel – on maapiirkondade tuleviku jaoks väga oluline. Sotsiaalne innovatsioon, mis on kogukonna juhitud ja kogukonnapõhine, on maapiirkondade jaoks iseäranis tähtis ning seda tuleb tulevikku silmas pidades tugevdada ja edendada. Juurdepääsu majanduslikele võimalustele peetakse pikas perspektiivis atraktiivsete piirkondade üheks peamiseks teguriks.

Rohepööre

- Rohepööret tuleks käsitada pigem hüvena kui koormana. Maapiirkondadel on head võimalused tugineda oma loodusvaradele, keskendudes rohkem kliimamuutuste leevendamisele / kliimamuutustega kohanemisele. See eeldab ökosüsteemi teenuste paremat tunnustamist ja kaasavat käsitust, mis toetab õiglast üleminekut.

Teenused ja ühendatus

- **Maapiirkondade atraktiivsus** on **oleb mitmest tegurist**, eelkõige (e-)teenuste (tervishoid ja haridus) osutamisest, paremast internetiühendusest ja maapiirkondades elavate inimeste arvu suurenemisest. **Hooldusteenuste** kättesaadavust peetakse pikas perspektiivis atraktiivsete piirkondade üheks peamiseks teguriks.
- **Innovaatilised ja alternatiivsed liikuvusvõimalused** võivad vähendada kulusid ja kliimamõju ning parandada ligipääsetavust.

Atraktiivsus

- **Paljude põhjuste hulgas, miks maapiirkondadesse jääda või sinna elama asuda**, on parem elukvaliteet, lähedus loodusele ja ühtekuuluvustunne.
- **Ühtekuuluvustunde** tähtsus on maapiirkondade atraktiivsuse peamine element. 2040. aastal peaksid maapiirkonnad olema avatud ja tekitama kõigis kaasatuse tunde, olenemata etnilisest rühmast, soost, vanusest, puudest, päritolust. Selleks tuleb teha tööd nii uustulnukate kui ka praeguste elanike vajaduste rahuldamiseks.
- Rõhutati ka maapiirkonna olemuse säilitamise tähtsust („maakohad peaksid jääma maakohtadeks“).
- Maapiirkondade suurem väärtustamine pärast pandeemiat (vähem rahvast, vähem saastatust; kaugtöö, mis võimaldab töötada maakohtades).

Lisaks esile tõstetud võimaluste ja vajaduste analüüsile on maapiirkondade jaoks väga oluline **suurendada nende vastupanuvõimet**, mis tähendab, et maapiirkonnad peavad liikuma õiglase, keskkonnasäästliku ja kaasava ülemineku poole. Vastupanuvõime hõlmab sotsiaal-, keskkonna- ja majanduselemente. Sidusrühmad leiavad, et arukas spetsialiseerumine võib anda lisaväärtust, kuid suurt rõhku pannakse ka mitmekesisusele. Mitmekesisustamine ja koostöö on maapiirkondade vastupanuvõime olulised elemendid.

(iii) Strateegia põhielemendid

Eri konsultatsiooniprotsesside käigus on rõhutatud vajadust **asjakohase ulatusega pikaajalise tervikliku strateegia järele, mis on välja töötatud alt üles suunatud protsessides, kuhu kaasatakse kohalikke kogukondi**, rakendades terviklikku, kaasavat, paindlikku ja kohapõhist meetodit. Konsultatsiooniüritustel osalejad on juhtinud tähelepanu järgmistele elementidele, mida tuleks arenguvisioonis käsitleda.

- **Taristule juurdepääsu ja teenuste kättesaadavuse parandamine.** Mõned sidusrühmad toetasid taristu/teenuste kättesaadavuse miinimumtaseme (võrdlusaluse) kehtestamist maapiirkondades.
- **Töökohtade loomine ning maapiirkondade ettevõtluse ja innovatsiooni toetamine.** Tähtis on toetada innovatsiooni ning **innovatsiooni rakendamist ja omaksvõttu** kõigis aspektides – digitaalvaldkonnas, tootmises, sotsiaalvaldkonnas, kogukonna juhtimisel. Sotsiaalne innovatsioon, mis on kogukonna juhitud ja kogukonnapõhine, on maapiirkondade jaoks iseäranis tähtis ning seda tuleb tulevikku silmas pidades tugevdada ja edendada.
- Selliste **ühendatust tagavate ja digilahenduste täiustamine**, mis toetavad arukate külade tekkimist ja arengut. Lairibaiühendus on põhitaristu, mis on võrdne vee ja elektriga. Digiteerimise parimaks ärakasutamiseks on digitaalsete ökosüsteemide kaudu vaja arendada maapiirkondade vajadustele kohandatud oskusi ja rakendusi. Taristu, oskused ja rakendused peaksid olema kättesaadavad, taskukohased ja ligipääsetavad. Digikirjaoskuse arendamiseks on üliolulised asjakohane koolitus ja tugi.

- **Kliima-, energia- ja elurikkuseesmärkide saavutamine.** Tuginemine maapiirkondade loodusvaradele, et aidata kaasa riiklike eesmärkide saavutamisele asjakohase poliitika- ja õigusraamistiku raames, mis aitab säilitada maakogukondades omandiõigust, kontrolli ja väärtust.
- **Demograafiliste probleemide lahendamine,** sealhulgas rahvastikukadu, põlvkondade vahetumine ja sooline ebavõrdsus.

ELi pikaajalise visiooni ja maaelu arengu tegevuskava peamised prioriteedid on **tööhõive ja innovatsioon, juurdepääs taristule, teenuste kättesaadavus ning digitaalne ühendatus.**

Eri konsultatsiooniprotsessides on rõhutatud, kui **oluline on alt ülespoole lähenemisviis, milles on võimalik võtta arvesse maapiirkondade mitmekesisust ja kaasata maakogukondi.** Arenguvision peab **edendama kõigi rühmade** (noored, rändajad, eakad, naised, vähemused jne) **kaasamist ja osalemist.** Elujõulised piirkonnad sõltuvad tulevikus varem loodud sidemetest, usaldusest, mitmekesisusest ja osalusest mis tahes poliitikas. Alt ülespoole lähenemisviiside, paindlikkuse ja tegeliku isevastutusega tegevuse eest luuakse palju võimalusi, mis toovad võrdset sotsiaalset, majanduslikku ja keskkonnavalast kasu nii kohalikele kogukonnale kui ka laiemalt. **Lisaks tuleb teha koostööd kõigil tasanditel.** Vahetused, koostöö ja sidemete loomine (avatud teabevahetus) on otsustava tähtsusega kõigil tasanditel ja igat liiki tegevuste puhul (majanduslik, sotsiaalne ja keskkonnavalane), kuna need võivad anda kogemusi, võimaldada pakkuda tuge ja ühendada kogukondi. Kuna „väikesed ei suuda seda üksi teha“, on ühiste tegevuskavade koostamine väga oluline.

- Paljud osalejad rõhutasid olemasolevate vahendite, eelkõige LEADERi programmi kasutamise võimalusi, et aidata tulevast visiooni kujundada ja ellu viia kohalikul tasandil. Samuti rõhutati, et **tähtis on suurendada kohalike kogukondade mõjuvõimu,** mille saavutamiseks tugevdatakse olemasolevaid algatusi, nagu kohalikud tegevusrühmad ja LEADERi programmi maaelu arengu meetmete kavandamise meetodika, ning ergutatakse nende aktiivset osalemist ELi poliitika kujundamises.
- **Osaluspõhine lähenemisviis** peetakse ka maapiirkondade elanike poliitika kujundamisse antavat aktiivset ja otsest panust tagavaks meetodiks.
- **Koostöö ja võrgustikutöö** kohalikul tasandil kui alternatiiv tavapärasele konsolideerimisviisile. Võrgustikud võivad toimida vahemaade tagant ja need ei pea olema geograafiliselt lähedased.
- **Maa- ja linnapiirkondade vahelisi sidemeid** tuleb reguleerida tasakaalustatud partnerlustega, mis tagavad võrdsed tingimused. Maapiirkondadevahelisi sidemeid tuleks samuti edendada.

(iv) Konkreetsed väljapakutud meetmed

Konsultatsiooniprotsessis osalenud on välja pakunud mitu konkreetset meetet, mille abil lahendada kirjeldatud probleeme ja kasutada maksimaalselt ära esile tõstetud võimalusi, tehes ettepanekuid konkreetsete instrumentide ja vahendite kohta. ELi poliitika ja muudel valitsustasanditel võiks maaelu arengu toetamiseks teha järgmist.

- Parandada maapiirkondade osaliste juurdepääsu **majanduslikule ja rahalisele toetusele,** sealhulgas toetusele kohalikele projektidele ja juurdepääsu rahastamisele kas ELi vahenditest või erainvesteeringutest, ning pakkuda sellist toetust. Lisaks on

mitu sidusrühma juhtinud tähelepanu vajadusele **hõlbustada erinevate territoriaalse arengu vahendite kombineerimist** (nt rahastamine korruga mitmest fondist, nagu ERFist või ESF+-st ja EAFRDst). Rahastamisest rääkides on sidusrühmad nimetanud ka vajadust vähendada bürokraatiat, mis muudab sageli keeruliseks positiivsete alt ülespoole suunatud algatuste väljatöötamise – nende takistuste kõrvaldamine avab maapiirkondade algatuste potentsiaali.

- **Parandada veelgi poliitika kohalikele vajadustele keskendatust.** On vaja paindlikke poliitika- või õigusraamistikke, et võimaldada ja toetada kohalikke meetmeid, millega on võetud kindlad poliitilised kohustused ja vastutus võtta järelmeetmeid kõigil tasanditel: ELi, riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil. **Maapiirkondadele avalduva mõju hindamise mehhanismi** abil võiks eri poliitikameetmed (sealhulgas riigiabi ja eelarvepoliitika) maaelu vaatevinklist läbi vaadata. Sidusrühmad rõhutasid, et see mehhanism tuleks kasutusele võtta kohe ja see peaks hõlmama rahastamisprogramme.
- **Suurendada kohalike kogukondade mõjuvõimu, tugevdades olemasolevaid algatusi** (nt kohalikud tegevusrühmad ja LEADERi programm), ning ergutada nende aktiivset osalemist poliitika kujundamises. Kindlasti on vaja edendada ja toetada suutlikkuse suurendamist, kaasates kohalikke osalejaid ning lihtsustades juurdepääsu teadmistele ja lahendustele, et vallandada innovatsioonipotentsiaal, mis on maapiirkondades sageli kollektiivne (sotsiaalne innovatsioon). Selleks on vaja arendada kogukondlikku juhtimist, toetada kogukondade tegevust ja võrgustike loomist. Muutuste esile kutsumiseks on vaja kohalikke innovatsioonivahendajaid/-toetajaid. Selles on oluline roll LEADERi programmil. Tungivalt rõhutati **maapiirkondade keskuste** potentsiaali.
- **Andmed peaksid olema kättesaadavad**, et toetada selliste majandusmodelite loomist, mis ei keskendu mitte majanduskasvule, vaid elukvaliteedile/heaolule. Andmeid tuleb luua, edastada ja jagada/kasutada, sest see on vajalik maapiirkondade panuse väärtustamiseks ja meetmete rakendamise jälgimiseks. Tulevikuks valmisolekuks on vaja analüütilisi mudeleid ja andmeid. Seda tausta arvestades pakuti võimaliku loodava mehhanismina välja **maapiirkondade vaatluskeskuse** idee.
- Muud väljapakutud meetmed olid seotud mitmesuguste sotsiaalsete, **kultuuriliste, majanduslike ja keskkonnaaspektidega.**

Üldiselt toetatakse kogu ELis kindlalt maapiirkondade arengu pikaajalist visiooni koos sellele lisatud tegevuskavaga.

6. KUIDAS TAGASISIDET ARVESSE VÕETI

Sidusrühmade seisukohti pikaajalise visiooni ja vajalike meetmete kohta analüüsiti ja võeti võimalikult palju arvesse. Seega sisaldab pikaajalist visiooni käsitlev teatis ELi maaelu arengu tegevuskava ja konkreetseid meetmeid, mis käsitlevad avaliku konsultatsiooni käigus esile tõstetud ja eespool esitatud probleeme ja võimalusi. Visioonis käsitletakse nelja teemaplokki, mis on seotud tugevamate, ühendatud, vastupanuvõimeliste ja jõukate maapiirkondadega. Komisjon on võtnud teadmiseks jõulise üleskutse käsitleda juhtimisega seotud küsimusi ning teeb teatises ka ettepaneku esitada ELi osalusprotsess, mis oleks seotud Regioonide Komiteega ja hõlmaks kohalikke valitsustasandeid, et uurida arenguvisioni elluviimise võimalusi.

Mitmed sidusrühmadega konsulteerimise käigus välja pakutud meetmed puudutavad liikmesriike või kuuluvad nende ainupädevusse. Seetõttu sõltub nende meetmete rakendamine liikmesriikide osalemisest kavandatavas maaelu paktis. Komisjon on valmis liikmesriikide selle valdkonna meetmeid toetama ja täiendama.

1. lisa. ELi maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni teemalise konsultatsiooniprotsessi raames toimunud üritused

Kuupäev	Üritus	Korraldaja	Arutelu põhipunktid
26.5.2020	Maapiirkondade võrgustike juhtrühma 13. koosolek	Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat	<p>Koosoleku eesmärk oli teavitada juhtrühma liikmeid maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni eesmärkidest ja selle elluviimise protsessist.</p> <p>Sihtrühm: ELi maapiirkondade võrgustike juhtorganite liikmed (avaliku sektori asutused, kodanikuühiskond, LEADERi kohalikud tegevusrühmad, võrgustike nõustajad/teadustöötajad jne)</p>
2.9.2021	Algatuse DeSIRA läbivaatamiskoosolek	Teadusuuringute Rakendusamet (REA)	<p>DeSIRA esindajad esitasid lühiülevaate maapiirkondade arengu pikaajalisest visioonist seoses digitaalsete suunamuutustega põllumajanduses, metsanduses ja maapiirkondades.</p> <p>Sihtrühm: teadlased ja Euroopa Komisjoni eksperdid</p>
22.–23.9.2020	Teemarühma esimene koosolek maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni teemal	Euroopa maaelu arengu võrgustik	<p>Kohtumise eesmärk oli anda ülevaade tööst maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni kallal, alustada tööd tulevikuanalüüsiga ja arutada samme sidusrühmade kaasamise ergutamiseks.</p> <p>Sihtrühm: maaelu arengu eksperdid ja praktikud</p>

6.10.2020	Maaelu arengu komisjon	Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat	Teave hetkeolukorra ja aruande kohta, mis käsitleb demograafiliste muutuste mõju – märkusi ei ole. Sihtrühm: maaelu arenguga tegelevad riigi ametiasutused
8.10.2020	Maapiirkondade võrgustike juhtrühma 14. koosolek	Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat	Teave maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni väljatöötamiseks kavandatud sammude kohta. Teabevahetus selle kohta, milline võiks olla nende ja maapiirkondade võrgustike roll sidusrühmade sellesse protsessi kaasamisel. Sihtrühm: ELi maapiirkondade võrgustike juhtorganite liikmed (avaliku sektori asutused, kodanikuühiskond, LEADERi kohalikud tegevusrühmad, võrgustike nõustajad/teadustöötajad jne)
11.10.2020	<i>Reto „España Vacíada“</i>	Teabeedastuse peadirektoraat	Suur mure rahvastikukao ja põlvkondade vahetuse pärast. Vajadus toetada maapiirkondades elavate inimeste, eelkõige eakate digioskusi. Sihtrühm: maapiirkondade sidusrühmad rahvastikukao all kannatavatest piirkondadest
12.10.2020	Kolmas kodanike kaasamise ja aruteludemokraatia festival	Teadusuuringute Ühiskeskus	Maapiirkondade arengu pikaajalist visiooni tutvustav ettekanne, milles keskendutakse sidusrühmade

			seminaripaketile ja kasutusvõimalustele muudes poliitikavaldkondades.
13.10.2020	EWRC (Euroopa piirkondade ja linnade nädal), ESPON (Euroopa territoriaalse arengu ja ühtekuuluvuse vaatlusvõrk), ESCAPE (Euroopa kahanevate maapiirkondade territoriaalse juhtimise probleemid, meetmed ja väljavaated)	Regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat (REGIO) / ESPON ESCAPE	Vastus teadusprojekti tutvustamisele, maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni kohta teabe andmine ja projekti seoste / poliitilise asjakohasuse selgitamine
13.10.2020	Euroopa piirkondade ja linnade nädal – noorte ettekujutus maapiirkondadest ja digiteerimisest	BCO võrgustiku toetusvahend	Maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni tutvustamine ja arutelu noorteorganisatsioonidega. Sihtrühm: maal elavad noored
20.10.2020	Teemarühma vahekoosolek maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni teemal	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Koosolekul jätkati teemarühma ja Teadusuuringute Ühiskeskuse esimesel tulevikuanalüüsi käsitleval koosolekul tehtud tööd. Sihtrühm: maaelu arengu eksperdid ja praktikud
22.10.2020	Riikliku maaelu arengu võrgustiku 18. koosolek	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Koosolekul teavitati riiklikke maaelu arengu võrgustikke maapiirkondade arengu pikaajalisest visioonist ja julgustati neid kaasama sidusrühmi oma riigis. Koosolekul esitati põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi ettekanne ja peeti lühike

			<p>mõttevahetus sidusrühmade seminari töövahendi üle, mille abil kaasatakse maapiirkondade sidusrühmi.</p> <p>Sihtrühm: riiklike maaelu arengu võrgustike tugiüksused</p>
12.11.2020	Maaelu-uuringute ja maaelu arengu poliitika seminar	Teadusuuringute Rakendusamet (REA) ning põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektooraat	<p>Maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni esitlus programmi „Horisont 2020“ raames rahastatud 19 maaelu teadus- ja innovatsiooniprojekti esindajatele ning arutelu nende tulemuste ja võimalike sisendite üle.</p> <p>Sihtrühmad: teadlased ja Euroopa Komisjoni eksperdid</p>
23.11.2020	Poliitikaseminar	Konsortsium RELOCAL	<p>Ruumilise ebaõigluse tajumine. Vastused projekti raames tehtud järeldeustele. Teavitamine maapiirkondade arengu visioonist.</p> <p>Sihtrühm: teadlased ja poliitikakujundajad</p>
24.11.2020	Kohtumine maapiirkondade naistega – Castellón, Extremadura ja Albacete (Hispaania)	Europe Direct Extremadura	<p>ELi majanduse taastamiseks on vaja maapiirkondade taastumist. Põlvkondade vahetuse puhul tuleks pöörata erilist tähelepanu soolisele võrdõiguslikkusele. ÜPP peab parandama soolist võrdõiguslikkust. Oluline on võtta arvesse ka eakate naiste olukorda maapiirkondades.</p> <p>Sihtrühm: maal elavad</p>

			naised
24.11.2020	Euroopa maaelu arengu võrgustiku seminar riiklike maaelu arengu võrgustike jaoks edukate projektide väärtustamise ja neist teavitamise teemal	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Seminaril teavitati riiklike maaelu arengu võrgustikke maapiirkondade arengu pikaajalisest visioonist, asjakohastest teabeallikatest, nagu Euroopa maaelu arengu võrgustiku maapiirkondade arengu visiooni portaal, ning jagati tagasisidet riikliku maaelu arengu võrgustiku kavandatud tegevuse kohta, et kaasata sidusrühmad maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni elluviimisse. Sihtrühm: riiklike maaelu arengu võrgustike tugiüksused
26.11.2020	<i>Reto demográfico – taasterahastu „NextGenerationEU27“</i>	Europe Direct Castellón	Vajadus tagada põhiteenused, toetada väikesi omavalitsusi ja käsitleda demograafia strateegias demograafilisi probleeme. Sihtrühm: rahvastikukao all kannatavates maapiirkondades elavad inimesed
27.11.2020	Veebiseminar: „Euroopa maaelu arengu tegevuskava, mida on vaja pärast COVIDi kriisi“	Regioonide Komitee	Euroopa maaelu arengu võrgustiku konsultatsioonidokumentis tutvustati tööd ja tulemusi seoses maapiirkondade reageerimisega COVIDile ning seoseid maapiirkondade arengu pikaajalise visiooniga. Sihtrühm: Regioonide

			Komitee, Euroopa Parlamendi laiendatud töörühmad, sidusrühmad
2.–3.12.2020	Teemariühma teine koosolek maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni teemal	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Koosolekul jätkati tööd tulevikuanalüüsi kallal, et stsenaariume edasi arendada. Samuti toimus kohtumine, kus arutati sidusrühmade kaasamist maapiirkondade arengu pikaajalisse visiooni. Sihtrühm: maaelu arengu eksperdid ja praktikud
4.12.2020	ELi maapiirkondade võrgustike assamblee seitsmes koosolek	Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektooraat	Assamblee eesmärk oli teavitada liikmeid maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni väljatöötamiseks astutavatest sammudest (põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektooraadi kaastöö) ja arutada nende võimalikku rolli sidusrühmade kaasamisel. Sihtrühm: ELi maapiirkondade võrgustike juhtorganite liikmed (avaliku sektori asutused, kodanikuühiskond, LEADERi programmi kohalikud tegevusrühmad, võrgustike nõustajad/teadustöötajad jne)
11.1.2021	Algatuse RURALIZATION läbivaatamiskoosolek	Euroopa Teadusuuringute ja Rakendusamet (REA)	Algatuse Ruralization esindaja andis olulise sisendina ülevaate suundumustest ja noorte unistustest seoses maapiirkondadega. Sihtrühm: teadlased ja Euroopa Komisjoni

			ekspertid
27.1.2021	Teemariühma kolmas koosolek maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni teemal	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Koosolekul tehti kokkuvõtte peamistest sõnumitest, mis tulenevad sidusrühmade seni tehtud tööst ja ELi eri paigus ellu viidud projektidest, ning vahetati teavet ühiste tegevussuundade ja sammude kohta, mida on vaja selleks, et maapiirkondade arengu pikaajalisest visioonist saaks tulevikus kogu Euroopa maapiirkondade reaalsus. Sihtrühm: maaelu arengu ekspertid ja praktikud
28.1.2021	Prantsusmaa riikliku maaelu arengu võrgustiku koosolek (piirkonnad)	Prantsusmaa riiklik maaelu arengu võrgustik (piirkonnad)	Kohtumine REDi, ANCTi, programmi LEADER France ning piirkondlike maaelu arengu võrgustike ja Euroopa maaelu arengu võrgustiku esindajatega, kus tutvustati lühidalt maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni protsessi ja järgmisi samme. Sihtrühm: Prantsusmaa maaelu arengu võrgustike liikmed
11.2.2021	Riikliku maaelu arengu võrgustiku 19. koosolek	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Koosolekul tutvustati vastava riikliku maaelu arengu võrgustiku poolt sidusrühmadega korraldatud arutelude esialgseid tulemusi ning arutati sidusrühmade osalemist

			eelseisval maapiirkondade arengu visiooni nädalal. Sihtrühm: riiklike maaelu arengu võrgustike tugiüksused
11.2.2021	Kodanikuühiskonna maaelu arengu alane dialoogirühm	Põllumajanduse peadirektoraat	Noorte ja digitaalvaldkonna tähtsus („pole kiudu, pole noori; pole noori, pole ka elujõulisi maapiirkondi“). Põllumajanduse tähtsus lisaks majandusele ja töökohtadele – maastik, keskkond, elukvaliteet; COVIDi mõju (maapiirkondi vaadatakse uue pilguga). Teadusuuringutest saadud teadmiste ja kogemuste tutvustamine. Sihtrühm: maaelu arenguga tegelevad sidusrühmad
22.–26.3.2021	Maapiirkondade arengu visiooni nädal: <i>Euroopa maapiirkondade tuleviku visandamine</i>	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Ulatuslik veebipõhine osalusüritus teemal „Pikaajaline visioon“ – üksikasjad punkti 3 alapunktis f. Sihtrühm: paljud maaelu arengu sidusrühmad, sealhulgas valitsusvälised organisatsioonid/ühendused, riiklikud maaelu arengu võrgustikud, LEADERi programmi kohalikud tegevusrühmad, korraldusasutused ning piirkondlikke ja kohalikke haldusasutusi esindavad organid, teadustöötajad, ELi institutsioonid jne
5.5.2021	Teemarühma neljas koosolek maapiirkondade arengu	Euroopa maaelu arengu võrgustik	Koosolekul tehti kokkuvõtte maapiirkondade arengu visiooni nädala peamistest

	pikaajalise visiooni teemal		<p>sõnumitest, jagati nende liikmesriikide kogemusi, kes on välja töötanud oma integreeritud maaelu arengu strateegiad või tegevuskavad, ning arutati, kuidas sidusrühmad saavad aidata tulevikuvisioni kohalikul tasandil ellu viia ja kuidas võrgustikud saavad kõige paremini toetust pakkuda.</p> <p>Sihtrühm: maaelu arengu eksperdid ja praktikud</p>
Eri kuupäevad	OECD maapiirkondade arengu töörühm	OECD	<p>Teavitamine maapiirkondade arengu visiooni algatusest, rõhutades seoseid OECD tegevusega.</p> <p>OECD riikide maaelu arengu eksperdid</p>

2. lisa. Maarahva hääl: ülevaade maaeluteemalistel seminaridel sidusrühmadelt kogutud peamistest teemakohastest sõnumitest (allikas: Euroopa maaelu arengu võrgustik)

TEEMAD	PRAEGUSED PROBLEEMID	TULEVIKUVÕIMALUSED	KONKREETSED MEETMED ASTMELISTE MUUDATUSTE VÕIMALDAMISEKS
<p>Taristu ja teenused</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Halva kvaliteediga avalikud teenused, koolid, tervishoid ja sotsiaalhoolekanne ning taristu • Liiga linnakeskne transpordi- ja liikuvussüsteem • Küla- ja linnakeskuste ja tegevuskeskuste vähene elujõulisus • Ajalooliste ja tööstushoonete pärandi hooletusse jätmine • Eluasemete nappus ja sobimatus rahuldamiseks praegusi vajadusi • Ebapiisav veevarustus, veekäitlus ning üleujutuste ja põua ohjamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Digitaalse innovatsiooni, teenuskeskuste ja maakoolide võimalused teenuste pakkumiseks maapiirkondades • Suurenev nõudlus maapiirkondade kestliku liikuvuse ulatuslikumate lähenemisviiside järele, mis põhinevad eri transpordiliikide, tellitavate teenuste ja uute tehnoloogiate vaheliste sidemete arendamisel • Maapiirkondade keskuste ja mahajäetud hoonete taaselustamine, et luua uus maaline identiteet • Suurenev hulk maapiirkondade eluasemeid, mida tuleb hallata, et toetada maapiirkondade praeguste elanike ja uustulnukate nõudluse rahuldamist • Parema veemajandustaristu potentsiaal põua ja üleujutuste ohjamil 	<ul style="list-style-type: none"> • Luua põhitasemel taristu, et toetada heaoluriigi toimimist maapiirkondades, mis hõlmab minimaalset hulka teenuseid, mida võib pidada õiguseks (nt internet, juurdepääs avalikele teenustele jne) • Investeerida eraautodelt ühistranspordile ja alternatiivsele liikuvusele ning süsivesinikult süsinikdioksiidijärgsetele transpordisüsteemidele üleminekusse • Kujundada ümber asulakeskused ja investeerida ajaloolistesse ja traditsioonilistesse hoonetesse, et muuta need, mis ei täida enam oma eesmärki, elujõulisteks kogukonna- ja ärihooneteks • Muuta veetaristu vastupidavamaks, kohandada see muutuva kliimaga ja tagada selle suurem kliimamuutustele vastupanu võime seoses joogiveevarude, kanalisatsiooni, üleujutuste ohjamise, sademevee, põua ja niisutusvajadustega • Kogukonnateenuste / vabatahtlike teenuste osutamise suutlikkuse suurendamine ja toetamine
<p>Digitaalsed ja tehnoloogilised muutused</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Puudulik juurdepääs digitaalsele taristule maapiirkondades • Maarahvastiku puudulikud digioskused • Digitaalsete uuenduste vähesus maapiirkondade VKEdes 	<ul style="list-style-type: none"> • Digijastu koidik koos uute maapiirkondades põhiteenuste, töökohtade, töötavade ja turulepääsu pakkumise viisidega • Suurenev nõudlus digiteenuste ja innovaatilise tehnoloogia järele kohalikul tasandil (linnades ja põllumajandusettevõtetes) 	<ul style="list-style-type: none"> • Pakkuda põhiõigusena taskukohase hinnaga digitalistut, mis on piisav äritegevuseks, e-teenuste osutamiseks ja ühiskondliku elu toimimiseks • Edendada maapiirkondade kodanike digikirjaoskust kaasava koolituse, haridusprogrammide ja teavituskampaaniate kaudu ning tõhustada e-teenuste osutamist ja kasutamist • Laiendada innovatsioonipartnerlusi ja -nõustajate tegevust laiemasse maaelu valdkonda ning edendada jõulisemalt uuendustegevust kohalikul tasandil
<p>Esmatarbekaubad/toiduained/energia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ülemäära globaliseerunud toidu- ja energiasüsteem, mis eirab kohalikku potentsiaali ja mille tõttu ei jää väärtus kohaliku piirkonda 	<ul style="list-style-type: none"> • Suurenev liikumine lühema ahelaga toidusüsteemide ja puittoodete süsteemide ümberpaigutamise valdkonnas • Tehnoloogia areng, mis suurendab 	<ul style="list-style-type: none"> • Põllumajanduslik tootmine. Esile kerkivad kaks alternatiivset lähenemisviisi: <ol style="list-style-type: none"> i) tootmise ümberpaigutamine, tarneahelate lühendamise ning traditsioonilistel sortidel ja tõugudel põhinevate regeneratiivsete ja/või mahepõllumajanduslike kasutuselevõtmine ning

	<ul style="list-style-type: none"> • Üleandmiskavade puudumine ja paljude väikeste põllumajandusettevõtete küsitav elujõulisus • Ebapiisavad nõustamisteenused • Oskustöölise nappus regeneratiivses / mahepõllumajanduses • Maakogukondade vähene osalemine taastuenergia tootmises • Puudulik arusaam maakasutuse rollist CO₂ kogumisel maapiirkondade maakasutuses (mida käsitletakse kliimamuutustele pühendatud peatükis) • Põhjalike muutuste ja kestlikule majandusele ülemineku mudelite vähene omaksvõtt põhitööstusharudes (põllumajandus, söekaevandamine ja sütt kasutavad kogukonnad), sealhulgas bürokraatia/reguleerimisega seotud küsimuste lahendamine 	<p>põllumajanduse kutseliseks muutmist ja seost biomajandusega</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nõudlus kohalikule elurikkusele/ identiteedile tuginevate niši- ja kvaliteetsete põllumajanduskultuuride sortide ja toodete järele • Regeneratiivse põllumajanduse kui kestliku põllumajandustava üha suurem tunnustamine • Suurenev huvi kogukonnapõhise taastuenergia tootmise vastu ja teadlikkus sellest • Võimalused pääseda uutele turgudele digitaaltehnoloogia abil • Integreeritud põhjaliku muutuse vahendite, nagu arukad külad, energiaühendused, LEADERi programm, kohalik toidupoliitika jne kättesaadavus • Suurenev poliitiline huvi toetada õiglast rohepööret maakogukondades, kus on kinnistunud süsivesiniku- või süsinikupõhised tööstusharud 	<p>ii) tehnoloogiaasaavutuste kasutamine kulude ja keskkonnamõju vähendamiseks, tootlikkuse suurendamiseks ja laiemale biomajandusele sobivate põllumajanduskultuuride kasvatamiseks</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bürokraatia vähendamine ja töötlemisvõimaluste suurendamine nii kohaliku toidu kui ka piirkonnast välja eksporditava toidu jaoks • Toetada nooremate täiskasvanute tööleasumist maaharimisest sõltuvatesse ettevõtetesse • Suunata investeeringuid, et soodustada keskkonnahoidlikke tavasid üksikisiku tasandil (väikesemahuline ja omatarbeks tarbimine) (nt permakultuur) ning tugevdada muid kohalikke ja mahepõllumajanduslikke toidualgatusi • Ergutada nüüdisaegse tehnoloogia kasutamist maaharimisest sõltuvas sektoris ja biomajanduse arengut (nt vertikaalne põllumajandus, genoomi muutmise meetodid) • Edendada maaharimisest sõltuvas sektoris elukestvaid õpet, mis hõlmab kestlikkuse ja ringmajanduse põhimõtteid. • Soodustada ulatuslikke territoriaalse planeerimise viise (mis lähevad kaugemale põllumajandusest ja metsandusest), mis toetavad üleminekut kestlikkuse ja ringmajanduse põhimõtetele rajanevale maamajandusele • Tugisüsteemid/õigusraamistik, mis soodustavad piirkonna/kogukonna taastuenergiaalaseid meetmeid ja CO₂-vabale majandusele üleminekut kivisöest sõltuvates kogukondades
<p>Sissetulek, töö ja töökohad majanduses laiemalt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Piirkondliku lisandväärtuse piiratud kasutamine/säilitamine, sealhulgas turismi kaudu. • Kohalike käsitööoskuste kehv arendamine ja vähene väärtustamine • Ringmajanduse põhimõtete vähene rakendamine • Innovatiivsete ettevõtlusvormide vähene tunnustamine ja toetamine ning ökosüsteemi teenuste osutamise vähene väärtustamine/tunnustamine 	<ul style="list-style-type: none"> • Traditsiooniliste ja uute sektorite (nt sotsiaalne põllumajandus, käsitöö) ja maapiirkondade mitmekesistamisele kaasa aitavate spetsialistide esilekerkimine ja nende tegevuse hoogustamine • Uute ettevõtlust ja innovatsiooni toetavate struktuuride (nt ettevõtlusinkubaatorid, keskused, võrgustikud jne) tekkimine • Piirkondliku identiteedi ning bioressursipõhiste kaupade ja teenuste, sealhulgas kestlikkuse ja ringluse põhimõtetele rajanevate ökosüsteemi teenuste väärtuse üha suurem tunnustamine turul 	<ul style="list-style-type: none"> • Tagada hea digitaalne taristu kui mitmekesise nüüdisaegse majanduse eeltingimus maapiirkondades • Luua sobivad tingimused kohalikule ettevõtlusele, et hoida inimesi maal ja töötada välja loominguks ettevõtluse edendamise viisid, näiteks kaugtöökeskused, ettevõtlusinkubaatorid, bürokraatia vähendamine jne • Toetada uusi kollektiivse ja kogukondliku ettevõtluse vorme • Toetada nii ärilist eraettevõtlust kui ka sotsiaalseid ettevõtteid ning olla avatud uute töövormide edendamisele • Toetada säästvaid turismi, mis on maapiirkondade majanduse laiemate komponentide konkreetse pakkumisega paremini seotud (nt seoses eritoidu, käsitöö ja kohaliku kultuuri taaselustamisega)

		<ul style="list-style-type: none"> • Lisandväärtus töötlemis- ja turustamiskeskuste, lühemate tarneahelate ning toidu-, sotsiaalse ja kultuuriturismi kaudu 	
Sotsiaalne kaasamine ja elujõulisus	<ul style="list-style-type: none"> • Demograafiline muutus, eriti drastiline rahvastikukadu mõnes maapiirkonnas • Maapiirkondade elanike erinevad identiteedid ja erinev ühtekuuluvustunne • Vähenenud kaasatus ja mitmekesisus mõnes maapiirkonnas • Kodanikuühiskonna vähenenud kaasamine ja partnerlussuhete nappus mõnes piirkonnas ning vajadus kogukonna ja vabatahtlike organisatsioonide toetamise järele • Piiratud territoriaalne koostöö kolmanda sektori asutustega 	<ul style="list-style-type: none"> • Huvi maapiirkondadesse kolimise ja kodus töötamise vastu – mõlemad on COVIDi pandeemia tõttu suurenenud • Süvenev uus ühine kogukonnatunne ja uus maainimesetunne olemasolevate elanike, uustulnukate ja mitteamaliste elanike seas • Tugeva maalise identiteedi olemasolu, mis aeglustab väljarännet maapiirkondadest. • Kaasatuse ja mitmekesisuse tunnustamine väärtusena, mis toob kaasa positiivseid muutusi pagulasi ja rändajaid lõimivas maapiirkonnas • Suurenev nõudlus sotsiaalteenuste järele ebasoodsates elutingimustes elavate inimeste jaoks 	<ul style="list-style-type: none"> • Töötada välja stiimulite poliitika, et julgustada noori ja spetsialiste maapiirkondadesse elama asuma (nt maksusoodustused, piisavad teenused), ning tugisüsteemid töökohtade, eluasemete jms leidmiseks • Viia ellu maanoorte aktiveerimisprogramm, et toetada nende kutsealast tegevust maapiirkondades • Toetada romade ja rändajate sotsiaalse kaasamise meetmeid maaelu arengu programmi abil (nt koolitamine ja oskuste omandamine põllumajanduse valdkonnas) • Kogukonna organisatsioonide suutlikkuse suurendamine / toetamine, nt kogukonnatunde loomise ja kohalikus arengus osalemise digitaalsete vormide uurimine, sealhulgas nn vabatahtlike pangad • Soodustada võrgustikutööd, koostööd ja partnerluste loomist ning tagada maapiirkondade kodanike osalemine otsuste tegemises, nt LEADERi programmi kaudu • Edendada ühiskonnas väärtuste muutumist maaelu väärtustamise suunas
Keskond	<ul style="list-style-type: none"> • Inimtegevusest tulenev keskkonnakahju, sealhulgas maapiirkondade tootmissüsteemid, mis mõjutavad elurikkust, vee kvaliteeti ja kliimamuutusi • Kultuurimaastike ja ajalooliste hoonete seisundi halvenemine ja nende hävimine • Maapiirkondade elanike, sealhulgas maa majandajate seas puudub keskkonnast hoolimise tava • Ülemäärased jäätmed ja tõhusa jäätmekäitluse puudumine • Puudub ühtne visioon või mehhanismid, mis juhiksid muutusi integreeritud territoriaalsetes kavades, mis võiksid suunata nii 	<ul style="list-style-type: none"> • Täiendavad võimalused, et võtta meetmeid, millega vähendada intensiivsete maakasutussüsteemide kahjulikku mõju elurikkusele ja vee kvaliteedile • Sihipäraste ja integreeritud lähenemisviiside positiivse mõju tunnustamine maastiku valdkonnas partnerlustega, kuhu on kaasatud kõik peamised sidusrühmad • Märkimisväärne potentsiaal väärtustada nii kultuurimaastikke kui ka traditsioonilisi hooneid viisil, mis toetab turismi ja muud ühiskondlikku tegevust • Võimalus muuta ühiskondlikke hoiakuid säästvama käitumise suunas • Ulatuslikumate integreeritud kestlikkusstrateegiate väljatöötamiseks vajalike vahendite kättesaadavus 	<ul style="list-style-type: none"> • Tagada põllumajanduspoliitika ja kõigi maaelusektorite vastavus Euroopa roheline kokkuleppe nõuetele • Käsitleda maapiirkondade maakasutusvajadusi laiema maakasutuse planeerimise kontekstis palju kesksesmana, mitte eraldiseisvana • Toetada koostööl põhinevat juhtimist, et tegeleda maastikutasandi keskkonnakahjuga põllumajandus- ja metsandussektoris • Kestlikkuselase planeerimise eri tahkude koondamine territoriaalsetesse kavadesse, millega kaitstakse pärandmaad ja -hooneid, luuakse taastavat ökoloogiat, tõhustatakse veemajandust ja toetatakse säästvat käitumist • Pakkuda kõigile kodanikele keskkonnavalast haridust, jättes selle avaliku sektori vastutada. Toetada põllumajandustootjate koolitamist regeneratiivsete põllumajandustavade valdkonnas • Luua partnerlussuhted ülikoolide ja põllumajandushariduskeskuste ning neid ümbritsevate piirkondade vahel, et tagada kohatundlike kestlikkuselaste uuenduste väljatöötamine • Toetada kodanike suuremat kaasamist riigi omandisse kuuluval maal rohealade kujundamisse ja haldamisse

	<p>maapiirkondade tootmis- kui ka keskkonnanafunktsioone, sealhulgas piisavad ökosüsteemi teenuste osutamise eest premeerimise mehhanismid</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Tagada pärandmaastike ja pärandhoonetega seotud avalike hüvede säilitamine toetusmeetmete abil
<p>Kliimamuutused</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vähene teadlikkus kliimamuutuste mõjust • Vähene arendustegevus ja kogukonna vähene osalemine taastuenergia tootmises Euroopa maapiirkondades • Maa majandajate ja teiste asjaosaliste piiratud osalemine kliimamuutuste leevendamises ja biomajanduse arendamises, isegi kui lahendused on teada, osaliselt stiimulite/oskuste puudumise tõttu • Ebapiisav kohanemine uute ilmastikutingimustega • Vajadus vähendada CO₂ heidet väljaspool energeetikasektorit 	<ul style="list-style-type: none"> • Mõnes maapiirkonnas on CO₂ jalajalg suhteliselt väike, eriti mõnes kõige vähem arenenud piirkonnas. • Suurenev nõudlus taastuenergia järele, sealhulgas päikese-, tuule- või biomassisüsteemidel põhinevate taastuenergiat kasutavate kogukondade loomine ja suurem oma tarbeks toodetud energia tarbimine • Ühiskonna suurenev huvi ülemineku vastu kliimasõbralikele tootmismeetoditele ning tõhusamale põllu-, metsa- ja biomajandusele • Ulatuslikud meetmed hoonete energiatõhususe suurendamiseks, transpordisektori CO₂ heite vähendamiseks ja veemajanduse parandamiseks 	<ul style="list-style-type: none"> • Minna arengu planeerimiselt üle kohaliku vastupanuvõime planeerimisele • Süvendada kliimamuutustele reageerimist riigi tasandil ja hinnata ümber kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmete õigusraamistik ning nende rakendamine strateegiates, kavades ja projektides • Edendada innovaatilisi ja arukaid CO₂ heite vähendamist võimaldavaid planeerimise ja programmitöö strateegiaid ning siduda need piirkondlike ja riiklike strateegiate, programmide ja projektidega • Toetada meetmeid, mille eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heidet • Toetusmeetmed ja tegevused, millega säilitatakse maapiirkondade veevarusid (vajaduse korral), nt aruka veemajanduse ning vihmavee, olmeheitvee (nn musta vee) käitlemise, niisutussüsteemide taastamise, haljaskatuste jms abil • Suurendada teadlikkust ja toetada spetsialistide ja ekspertide ning kodanike (sealhulgas noorte) harimist kliimamuutuste leevendamise ja nendega kohanemise meetmete valdkonnas